

Emilie et Voltaire

Θεατρικό έργο της Ελληνογαλλικής Σχολής Jeanne D'Arc

E : Emilie du Châtelet

C: Mme du Chambonin

(Τα φώτα ανάβουν. Πέφτει μουσική ενώ η Du Châtelet διαβάζει)

(Χτυπάει η πόρτα)

E: *(Ανοίγει την πόρτα)* Ω, αγαπημένη φίλη du Chambonin, μετά από τόσο καιρό ξαναβρισκόμαστε

C: Ήρθα όσο πιο γρήγορα μπορούσα αφότου έλαβα το γράμμα σου. Πώς είσαι; Τι συμβαίνει, Emilie;

E: *(Γελάει)* Ηρέμησε. Ας καθίσουμε...

(Κάθονται)

E: Θέλεις να σου προσφέρω τσάι;

C: Ναι, θα έπινα ευχαρίστως ένα φλιτζάνι

(Σερβίρει)

C: Διαβάζοντας το γράμμα σου κατάλαβα ότι ήσουν πολύ ταραγμένη, τώρα όμως είσαι πολύ ήρεμη, τι άλλαξε;

E: *(Γελάει)* Τον τελευταίο καιρό βρήκα τον χρόνο να σκεφτώ διάφορα γεγονότα του παρελθόντος και να κατανοήσω ορισμένα. Θεώρησα λοιπόν σωστό να μοιραστώ μαζί σου, την καλύτερή μου φίλη, την ιστορία μου. Αυτό θα με ανακούφιζε, δεδομένης της ασθένειάς μου

C: Μα δεν ανέφερεις τίποτα για ασθένεια! Έχεις κάτι σοβαρό; Μίλα μου

E: Ας μην το συζητήσουμε τώρα, προέχουν άλλα θέματα

C: Ωραία λοιπόν, αφού θέλεις να γίνει έτσι, μίλησέ μου λοιπόν για το Βολταίρο. Είχες κρύψει τη σχέση σας απ' όλους, ακόμη και από μένα.... Ξέρω ότι αυτό σε σκότωνε

E: *(Διστάζει)* Μα από πού να ξεκινήσω; Μα πραγματικά το θυμάμαι σα να ήταν σήμερα. *(Χτυπάει παλαμάκια. Ανάβουν τα φώτα στο πίσω μέρος της σκηνής)* Γνωριστήκαμε πριν από 17 χρόνια, γύρω στο '33 στο Παρίσι, σ' ένα δείπνο που έκανε ένας φίλος του άντρα μου. Γνωρίζεις ήδη ότι ο γάμος με τον Forent-Claude βασίστηκε μόνο σε κοινωνικά κριτήρια και έτσι, μετά από σχεδόν 10 χρόνια γάμου και 3 παιδιά, το μόνο που είχε απομείνει ανάμεσα μας ήταν ο σεβασμός. Εγώ εκείνη την περίοδο άρχισα να εξερευνώ το περιβάλλον και τις διάφορες δυνατότητες που είχα. Γι' αυτό και καταπιάστηκα με την επιστήμη, και έτσι ο Βολταίρος τράβηξε την προσοχή μου. Είχε ήδη διαπρέψει στο χώρο των γραμμάτων. Αυτό,

σε συνδυασμό με τη γοητευτική του προσωπικότητα, με τράβηξε κοντά του. Εκείνη τη νύχτα χορέψαμε, συζητήσαμε και τελικά ερωτευτήκαμε.

C: Αλλά αυτό δεν εξηγεί το πώς κατέληξε να μένει κρυφά στον πύργο στο Σιρέ

E: Σωστά. Λίγο αργότερα εξέδωσε το έργο του, «Τα φιλοσοφικά γράμματα», το οποίο κατακρίθηκε και κήκε δημοσίως. Ο ίδιος εκδιώχθηκε από το Παρίσι και εγώ του προσέφερα καταφύγιο στο πύργο. Αυτό όμως ήταν μία ανταλλαγή. Εγώ με τη σειρά μου, με το Βολταίρο και με τις γνωριμίες που είχα, θα είχα ευκολότερη πρόσβαση στις συζητήσεις των επιστημόνων.

C: Μάλιστα. Και απ' ότι ξέρω, όντως προώθησε τις εργασίες σου, ιδιαίτερα πάνω στη Φυσική

E: Αυτό είναι αλήθεια. Γνώρισα πάρα πολλούς ανθρώπους, οι οποίοι με βοήθησαν στο να αποκτήσω γνώσεις και να τις εξειδικεύσω στο αντικείμενο που με ενδιέφερε. Έτσι εξάλλου γνώρισα και τον Maupertuis

C: Ποιός είναι ο Maupertuis; Δε μου έχεις μιλήσει ποτέ γι' αυτόν

E: ήταν ο πρώτος μου καθηγητής μαθηματικών. Παρέδιδε μαθήματα και σε εμένα και στον Βολταίρο. Μάλιστα, άρχισα να παρουσιάζω στο Maupertuis εργασίες σαν ασκήσεις του γιού μου ώστε να τις ελέγχει και να τις αξιολογεί. Έτσι μπόρεσα να εκδώσω και κάποια από τα συγγράμματά μου

C: Όπως αυτό που μου έδωσες τότε να πάω στον λογοκριτή και τον τυπογράφο, το «Institutions de Physique». Ήταν ένα παράτολμο εγχείρημα, οφείλω να ομολογήσω

E: Γι' αυτό και ήθελα να διατηρηθεί η ανωνυμία μου. Με την πάροδο του χρόνου, ξεπέρασα σημαντικά το Βολταίρο στα μαθηματικά και ουσιαστικά του παρείχα τις γνώσεις για τις έρευνες του, στις οποίες υστερούσε. Εκείνη την περίοδο, η Βασιλική Ακαδημία των Επιστημών προκήρυξε διαγωνισμό με θέμα τη φύση της φωτιάς και της θερμότητας. Ο Βολταίρος κατενθουσιάστηκε με την ιδέα και μου ζήτησε να τον στηρίξω στην τελειοποίηση του έργου του για τον διαγωνισμό. Μετά από λίγο όμως, κατάλαβα ότι είχαμε τελείως διαφορετικές ιδέες. Και το αποφάσισα. Θα δήλωνα συμμετοχή μόνη μου στο διαγωνισμό. Δεν μπορούσα όμως να του πω τίποτα. Έτσι, εργαζόμουν κρυφά τα βράδια στο εργαστήριο του. Ήταν πολύ δύσκολο: για να μείνω ξύπνια, βύθιζα τα χέρια μου σε κουβάδες με κρύο νερό και τα ακουμπούσα στο πρόσωπό μου. Ο χρόνος με πίεζε. Αλλά δε λύγισα. Υπέβαλλα τη συμμετοχή μου στο διαγωνισμό και περίμενα για το καλύτερο. Παρ' όλα αυτά, φοβόμουν την αντίδραση του Βολταίρου που σίγουρα δε θα ήταν καλή. Μαζί με τα αποτελέσματα, ήρθε και μία ακόμη απογοήτευση. Δεν είχα κερδίσει, και οι κόποι μου φάνταζαν μάταιοι. Ούτε ο Βολταίρος όμως.

(Κάθεται σκεπτική και δε μιλάει)

C: Δε μου είπες όμως, πού κατέληξαν τα μαθήματα του Maupertuis;

E: Με τον καιρό διέθετε όλο και λιγότερο χρόνο για να ασχοληθεί ουσιαστικά μαζί μου και να καλύψει τις αυξημένες απαιτήσεις μου. Εν τέλει, διακόψαμε τις σχέσεις μας και δεν ξαναειδωθήκαμε

C: Και μετά, εσύ σταμάτησες να γράφεις;

E: όχι, φυσικά. Ευτυχώς ή δυστυχώς συνέχισα, αλλά συναντήθηκα με τον Samuel König. Τολμώ να πω πως δεν ήταν η καλύτερη απόφαση της ζωής μου. Αυτός ο αχαράκτιστος. *(Πάει να σηκωθεί, νοιώθει έναν πόνο και ξανακάθεται)* Αυτός ο προδότης, που σαμποτάρισε τη μόνη ευκαιρία που είχα για να αναδείξω το έργο μου, για το οποίο ίδρωσα και κόπιασα και που τελικά εκδόθηκε με το δικό του όνομα!

C: Μα πώς επέτρεψες να συμβεί αυτό;

E: Ένα πρωί, ο αδιάκριτος κοιτούσε τις σημειώσεις πάνω στο γραφείο μου και εκεί έτυχε να βρίσκονται οι διορθώσεις που είχαν έρθει την προηγούμενη μέρα από τον τυπογράφο. Μόλις τις είδε, κατάλαβε ότι επρόκειτο για δικό μου έργο και δεν άργησε να κάνει την κίνησή του. Την παραμονή της έκδοσης του συγγράμματος μου ανακοινώθηκε η έκδοση ενός δικού του συγγράμματος το οποίο με κατηγόρησε ότι αντέγραψα και θα εξέδιδα παράνομα.

C: Η απογοήτευση σου και ο θυμός θα πρέπει να ήταν απερίγραπτοι. Μα σε ξέρω καλά. Μόνο και μόνο ο εγωισμός σου σε προστάζει να συνεχίζεις

E: *(Γελάει)* Πράγματι, δεν εγκατέλειψα και τύπωσα το σύγγραμμα το 1740. Ανώνυμα βέβαια, γιατί δεν μπορούσα να εμπιστευτώ πια κανέναν. Έπειτα, μετακόμισα στο Παρίσι και να 'μαι, εδώ, μόνη μου, χωρίς κανέναν να μιλήσω ή να βασιστώ

C: Είναι λυπητερό έτσι όπως το θέτεις. Σε λίγο θα έχεις ένα μωρό στην αγκαλιά σου. Θα ανανεωθεί η ζωή σου με τον καρπό του έρωτά σου

E: Θα ήθελα όσο τίποτα άλλο στον κόσμο αυτό το παιδί να ήταν του Βολταίρου, αλλά δυστυχώς η μοίρα μου έπαιξε άλλο παιχνίδι. Το παιδί είναι του Μαρκήσιου Sainte-Lambert. Γνωριστήκαμε στην αυλή του Stanislas, στη Λινεβίλ

C: Τί; Μα πώς έγινε αυτό;

E: *(Ακουμπάει την κοιλιά της και πονάει)* Ήταν.... ποιητής..... τότε, ο Stanislas ήταν.... πρώην βασιλιάς της Πολωνίας..... Πονάω πολύ! Το παιδί!

C: Να φωνάξουμε έναν γιατρό!

(Σβήνουν τα φώτα. Πέφτει το φως στην Chambonin)

C: Η Emilie, λίγες μέρες μετά από τη γέννηση της κόρης της, πέθανε από επιλόχειο πυρετό σε ηλικία 42 ετών, μαζί της και το βρέφος. Ευτυχώς, πριν πεθάνει, είχε εμπιστευτεί το χειρόγραφο της σχολιασμένης μετάφρασης «Αρχές» στον βιβλιοθηκάριο της Bibliothèque du Roi στο Παρίσι. Αν και προνομιούχος, δεν ήταν ελεύθερη, η πνευματική της ζωή εξαρτιόταν άμεσα από άνδρες. Βίωνε βαθιά την αίσθηση του περιορισμού και δεν ήταν

βέβαιη για την ικανότητά της ή το δικαίωμά της να προσφέρει πρωτότυπο έργο στην επιστήμη. Η du Châtelet δεν αποδέχθηκε ως εξήγηση ότι υπάρχει κάτι στη φύση των γυναικών που τις εμποδίζει να χρησιμοποιούν τον λόγο όπως οι άνδρες. Άλλωστε, πίστευε ότι η περιορισμένη συνεισφορά των γυναικών πηγάζει από την περιορισμένη εκπαίδευσή τους. Κάποτε έγραψε: «Αφήνω στους φυσιοδίφες την αναζήτηση φυσικού αιτίου, μα μέχρι κάποιο να βρεθεί, οι γυναίκες έχουν δικαίωμα να διαμαρτύρονται για τη μόρφωσή τους».

ΤΕΛΟΣ

Σενάριο: Χριστίνα Κανέλλια

Σκηνοθεσία: Χριστίνα Κανέλλια – Κατερίνα Πατρίκου

Σκηνικά – Κοστούμια : Παρασκευή Ζαρμπούτη

Μουσική επιμέλεια : Πανωραία Χορταριά

Συντελεστές : Μιχάλης Βρουβάκης , Παναγιώτα Γαλάτουλα, Λυδία Διγαλάκη , Κατερίνα Πατρίκου , Παναγιώτης Πεχλιβανίδης , Μαρία Σάρρου , Ιωσήφ Φόνσος , Σταύρος Χαιρέτας , Πανωραία Χορταριά

Υπεύθυνη καθηγήτρια : Ελέανα Θεοδωρίδη , Φυσικός